

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Modernizace centrálních služeb NK ČR

Mgr. Lenka Maixnerová
Národní knihovna České republiky

Centrální služby NK ČR

- NK ČR jako centrum systému knihoven v ČR pro ostatní knihovny zajišťuje řadu centrálních služeb
- 2022 - NK ČR provedla analýzu, jejímž výsledkem je seznam centrálních služeb, které je nutné modernizovat nebo nechat vyvinout
- modernizace souvisí:
 - zastaralé technologie
 - plánovaná změna knihovního systému Aleph v NK ČR (Cluster)
 - neexistence některých potřebných systému

Zastaralá technologie

- Ptejte se knihovny - nyní probíhá analýza pro zadání nového vývoje, modernizace bude hrazena z projektu CARDS; možné rozšíření a metodické služby (např. ochrana a správa fondů); možné využití AI?
- Dotazy ke katalogizaci - čekáme na zprovoznění nové aplikace (vývoj hrazen z provozních peněz NK ČR)
- nová Bandaska - aplikace již běží; dotace MK ČR

Plánovaná změna knihovního systému Aleph v NK ČR

- flexibilní systém Aleph umožnil provozovat některé centrální služby přímo v knihovním systému
- není možný přechod do jiného knihovního systému
- hledáme nové řešení pro:
 - provoz České národní agentury ISBN a ISMN
 - Souborný katalog ČR včetně báze ANL a adresáře knihoven
 - správa Souborů národních autorit
 - Knihopis
 - faktografické databáze

Neexistence některých systémů a služeb

- systém pro evidenci ugování nedodaných povinných výtisků
- propojení SDNNT na mezinárodní portál a integrace do platformy PNG - bude hrazeno z projektu CARDS
- přidělování ISBN audioknihám
- vzdálená registrace do NK ČR - ano, s ověřením na CzechPointu nebo s využitím služby BankID
- vystavení databází vytvářených v NK ČR ve formě otevřených dat pod licencí CC0 - postupně od roku 2022
- propojená data - nástroj NKlink

Registr českých knih

- společná platforma pro sdílení knižních metadat mezi nakladateli, knihkupci, e-shopy, distributory, SČKN, knihovnami, národními agenturami...
- ve fázi projektu řešeného NK ČR ve spolupráci se SČKN
- využití mezinárodních nakladatelských standardů: komunikační formát ONIX a věcné třídění Thema
- využití mezinárodních knihovných standardů: formát MARC21, věcné třídění Konspekt, předmětová hesla
- registrace a správa profilu nakladatele, žádost o přidělení ISBN/ISMN, hlášení použitých čísel ISBN/ISMN (jednotlivě i dávkově), přebírání záznamů ve formátu ONIX a MARC21

Role Národní knihovny na knižním trhu

- **zákazník** - nákup knih pro svou činnost
- **nakladatel odborné a populárně naučné literatury**
- **autor odborných a populárně naučných publikací**
- **příjemce celostátního povinného výtisku** - zákonná povinnost pro nakladatele
- **Národní agentura ISBN a ISMN** - zajišťuje přidělování a správu čísel ISBN a ISMN
- **Souborný katalog ČR** - databáze publikací v českých knihovnách
- **zástupce knihoven** - zastupuje knihovny v systému knihoven při jednání s kolektivními správci autorských práv
- **partner nakladatelů** - zájem na obecných principech: podpora čtení, čtenářství a čtenářské gramotnosti, vzdělanosti, kulturní identity
- **sledování knižní produkce** - statistiky

Knižní “ekosystém”

Knižní ekosystém je komplexní systém, který zahrnuje všechny aktéry a faktory spojené s tvorbou, publikováním, distribucí a prodejem knih.

Zahrnuje:

- autoři a spisovatelé, kteří tvoří knihy a další publikace
- nakladatelství, která publikace vydávají a distribuují
- knižní trh - prodejci knih, knihkupectví, e-shopy a další prodejní kanály
- čtenáři, kteří knihy nakupují a čtou
- knihovny, které shromažďují a uchovávají knihy a další publikace pro veřejnost a zajišťují také výpůjčky knih a čtenářské služby
- kolektivní správci autorských práv, kteří se starají o ochranu práv autorů a zajišťují výběr a rozdělování autorských poplatků
- technologické platformy pro elektronické knihy a digitální obsah, jako jsou e-knihy, audioknihy, časopisy a noviny
- profesní organizace (SČKN, SKIP, SDRUK ...)

Proč knižní metadata?

- **knižní metadata** - informace o knihách, které pomáhají čtenářům zajímavé knihy objevit a které jim usnadní jejich vypůjčení nebo koupi, usnadňují vyhledávání a filtrování, jsou důležitá pro vytváření různých statistik (sledování výpůjček, prodejů knih, chování knižního trhu ...)
- **čtenáři si nemohou koupit ani půjčit a přečíst knihu, kterou nenajdou**
- **ovlivňují využívanost knih v knihovnách, prodej knih nejen v e-shopech a vytváření relevantních statistik**

Sdílení knižních metadat

- celosvětový trend sdílení, **standardizace, propojování dat**
- sdílená knižní metadata přináší výhody (ekonomické, administrativní, zrychlení komunikace, marketingové a propagační)
- ekologická stopa - umožnění re-use, optimalizace procesů
- podmínka - strukturovaná forma metadat umožňující strojové zpracování za dodržování mezinárodních standardů
- úspěšná spolupráce - mezinárodní standardy knižních metadat pro nakladatele, knihovny, distribuci, knihkupce

Knižní metadata v ČR - současný stav

- úzká spolupráce mezi knihovnami - tvorba a sdílení knižních metadat Česká národní bibliografie, Souborný katalog ČR, Knihovny.cz, Obalkyknih.cz, Soubory národních autorit ...
- **knižní metadata** vznikají bez užší spolupráce mezi knihovnami a nakladateli s výjimkou služby CIP
- existují různé knižní databáze
- obálky, obsahy apod. - vytvářejí nakladatelé, knihovny si skenují (obalkyknih.cz), distributoři?
- věcné třídění - někteří nakladatelé používají vlastní, výjimečně mezinárodní BISAC nebo Thema, knihovny používají různé standardy - MDT, Konspekt, předmětová hesla NK ČR, další specializované tezaury
- anotace - vznikají různé anotace, v některých případech sdílené

Databáze o české knižní produkci

- Česká národní bibliografie (NK ČR), **vystavena ve formě otevřených dat pod licencí CC0**
- Databáze České knihy (SČKN)
- Databáze knih (Daniel Fiala)

OTEVŘENÁ DATA

Vzdělávání Články Datová kvalita Datové sady Poskytovatelé Klíčová slova Další

Česká národní bibliografie

Národní knihovna České republiky

Datová sada obsahuje přes 1 180 000 bibliografických záznamů dokumentů vydaných na území České republiky. Obsahuje i bibliografické záznamy publikací vydaných v zahraničí od českých autorů nebo psané v českém jazyce nebo pojednávající o České republice.

národní bibliografie

česká národní bibliografie

Ukázky rozdílů u 2 publikací

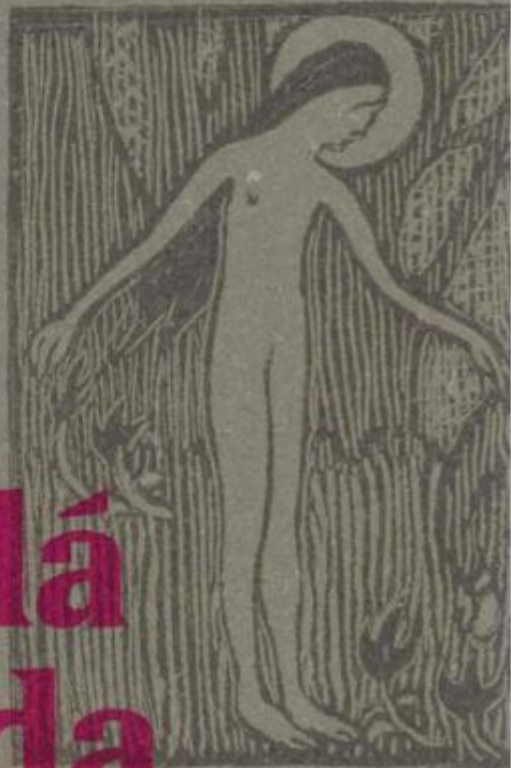
- Beletrie: K. Tučková. Bílá Voda, 2022
- Odborná publikace: Z. Adam a kol. Vzácné choroby provázené hypergamaglobulinemií a zánětlivými projevy, 2022
- obálka
- anotace
- věcné zpracování

**kateřina
tučková**

host

**bílá
voda**

NK ČR

**kateřina
tučková**

host

**bílá
voda**

Kosmas

Anotace (Kosmas)

Dlouho očekávaný přelomový román o ženách, víře a zlu.

Bílá Voda. Pustá vesnice skrytá ve stínu pohraničních hor, kam kdysi přicházely zástupy poutníků vyprosit si pomoc u zázračné sošky Panny Marie. Dnes sem přijíždí Lena Lagnerová, aby se tu skryla před svou minulostí. Namísto kláštera s početnou řeholní komunitou tu však najde pouze několik řádových sester, vedených svéráznou řeholnicí Evaristou. Ta přišla do Bílé Vody o poslední zářijové noci roku 1950, kdy komunistický režim odvěkl v rámci Akce R všechny řádové sestry do sběrných klášterů. Mladičká Evarista tehdy odmítla návrat do civilního života. Stejně jako všechny řeholnice byla nasazena na nucené práce a k tomu vystavena i ponižování v komunistickém kriminálu. Evaristini vězňové však její vírou ani věrností řeholi neotřáslí. Naopak. Pouze v ní upevnili odhodlání se jim postavit. S tím však přišla nutnost postavit se i režimu zaprodané církvi... Lena, probírající se písемnostmi bělovodského kláštera, však brzy zjišťuje, že tím Evaristin dramatický příběh pouze začíná, a záhy také pochopí, že démoni obcházející minulost místních řeholnic nezmizeli, a navíc jsou součástí i jejího vlastního osudu. Od autorky bestselleru *Žitkovské bohyně*.

Román se strhujícím dějem je inspirován skutečnými událostmi, po nichž autorka řadu let pátrala v archivech a mezi pamětníky. Kniha zpřítomňuje nejen opomíjenou kapitolu totalitního bezpráví, ale otevírá i otázku nerovného postavení žen v církvi a vlastně i v celé společnosti.

Psala jsem ten román s přestávkami deset let. Mezitím jsem četla materiály, které jsem objevila v archivech, mluvila s pamětníky, pobývala v klášteře a také prošla složitým duchovním hledáním, které mi pomohlo přiblížit se mým postavám i zevnitř. Myslím, že je to má nejprožitější kniha.

— Kateřina Tučková o románu *Bílá Voda*

Anotace (Obalkyknih.cz)

Rozsáhlý román, ve kterém se prolíná příběh mladé ženy z počátku 21. století s událostmi spjatými s temným obdobím kláštera Bílá Voda, kde během náboženské perzekuce za komunistického režimu byly násilím internovány řeholnice. Bílá Voda. Pustá vesnice skrytá ve stínu pohraničních hor, kam kdysi přicházely zástupy poutníků vyprosit si pomoc u zázračné sošky Panny Marie. Dnes sem přijíždí Lena Lagnerová, aby se tu skryla před svou minulostí. Namísto kláštera s početnou řeholní komunitou tu však najde pouze několik řádových sester, vedených svéráznou řeholnicí Evaristou. Ta přišla do Bílé Vody o poslední zářijové noci roku 1950, kdy komunistický režim odvedl v rámci Akce R všechny řádové sestry do sběrných klášterů. Stejně jako všechny řeholnice byla nasazena na nucené práce a k tomu vystavena i ponižování v komunistickém kriminálu. Lena však brzy zjišťuje, že tím Evaristin dramatický příběh pouze začíná, a záhy také pochopí, že démoni obcházející minulost místních řeholnic nezmizeli, a navíc jsou součástí i jejího vlastního osudu.

Věcné třídění

- někteří nakladatelé používají vlastní třídění
- mezinárodní třídění BISAC nebo Thema v ČR jen výjimečně
- knihovny používají různé standardy - MDT, Konspekt, předmětová hesla NK ČR, další specializované tezaury
- různé způsoby věcného třídění sledují různé účely
- nakladatelská třídění mají nižší granularitu
- inkompatibilita třídících systémů
- pracnost vytváření věcného popisu (možné řešení AI)

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Věcné zpracování - NK ČR

Předmět. heslo	ženské řeholní řády
	ženské řeholní kongregace
	stát a církvev
	komunistický režim
	náboženská perzekuce
	skrytá církvev
	kněžské svěcení žen
	Česko
	Bílá Voda (Jeseník, Česko)
Chronolog. údaj	* 1948-1989
Forma, žánr	* české romány * historické romány
Skupina Konspektu	821.162.3-3 - Česká próza

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Věcné zpracování - nakladatelé

Kosmas

Kategorie

[beletrie](#) / [česká](#)

[ostatní](#)

[ostatní](#) / [osobnosti a osudy](#) / [ženy](#)

Luxor

Více o produktu

PŘÍBĚH

PODROBNOSTI

KATEGORIE

O AUTOROVI

KNIHY

BELETRIE

ČESKÁ A SLOVENSKÁ BELETRIE

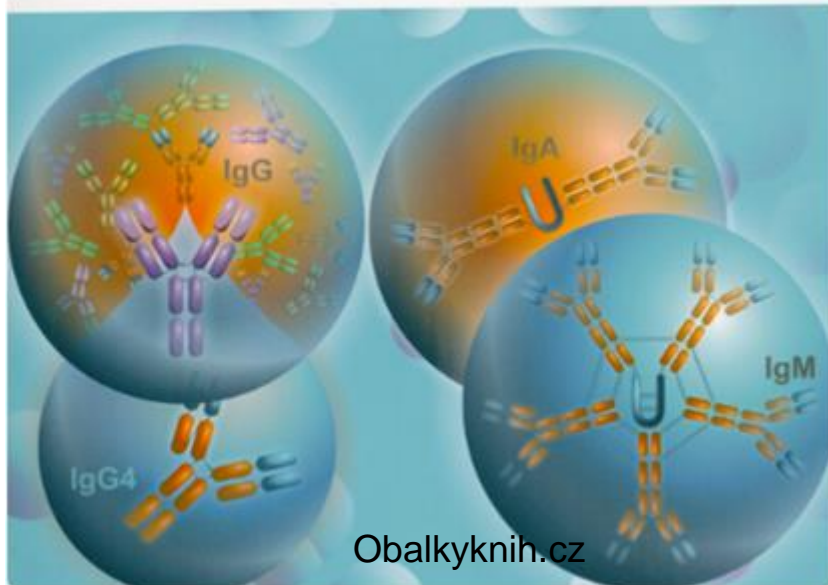
Libristo

Kategorie

Beletrie a související položky > Thrillery/napínavé příběhy

Zdeněk Adam, Luděk Pour, David Zeman a kolektiv

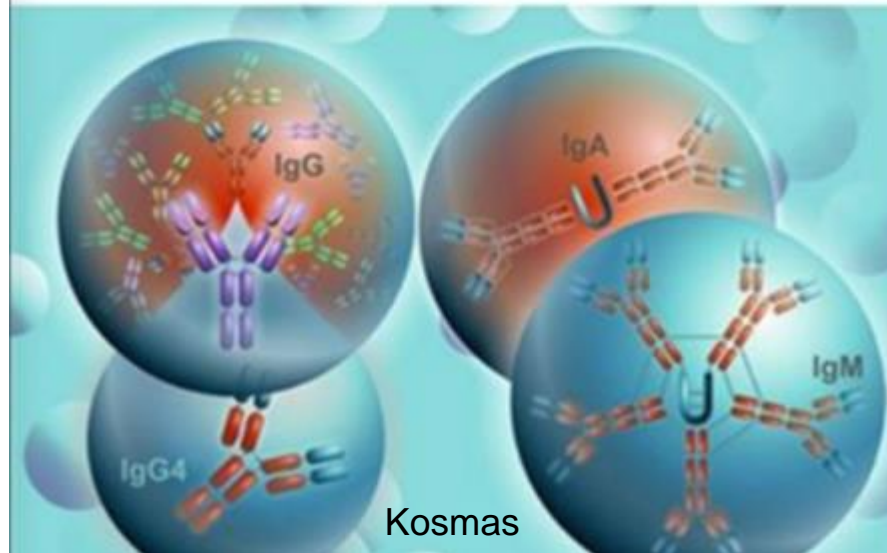
Vzácné choroby provázené hypergamaglobulinemií a zánětlivými projevy

Obalkyknih.cz

Zdeněk Adam, Luděk Pour, David Zeman a kolektiv

Vzácné choroby provázené hypergamaglobulinemií a zánětlivými projevy

Kosmas

Anotace (Kosmas)

Anotace

Nemoci v této knize mají jedno společné – vysokou hodnotu celkové bílkoviny jako důsledek nadměrné tvorby imunoglobulinů, a to jak polyklonálních, tak i monoklonálních. Kniha je zaměřena na choroby, které jsou provázeny zvýšenou hodnotou polyklonálních imunoglobulinů – na Castlemanovu chorobu, onemocnění asociované s imunoglobulinem IgG4, idiopatickou retroperitoneální fibrózu a Rosaiovu-Dorfmanovu chorobu.

Všechny tyto čtyři diagnózy mohou mít některé společné rysy, včetně imunohistochemického průkazu plazmocytů nesoucích na svém povrchu imunoglobulin subtrídy IgG4, a proto je hodně pozornosti věnováno diferenciální diagnostice.

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Anotace (NK ČR, Luxor)

Anotace:

Text se zaměřuje na příčiny polyklonálního zvýšení imunoglobulinu.

Více o produktu

PŘÍBĚH

PODROBNOSTI

KATEGORIE

O AUTOROVI

Publikace se zaměřuje zejména na následující choroby a syndromy: Castlemanovu chorobu, onemocnění asociované s imunoglobulinem IgG4, idiopatickou retroperitoneální fibrózu a Rosaiovu-Dorfmanovu chorobu.

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Věcné třídění

Kategorie

[Medicína a ošetřovatelství](#) > [Medicína: obecná témata](#)

Libristo

Více o produktu

Kategorie

PŘÍBĚH

PODROBNOSTI

KATEGORIE

O AUTOROVI

KNIHY

ODBORNÁ A TECHNICKÁ LITERATURA

MEDICÍNA A LÉKAŘSTVÍ

Luxor

Předmět. heslo

● [vzácné nemoci](#)

● [hypergamaglobulinemie](#)

● [záněty](#)

● [klinická diagnostika](#)

Forma, žánr

* kolektivní monografie

Skupina Konspektu

● [616 - Patologie. Klinická medicína](#)

NK ČR

[naučná, odborná a učebnice](#) / [medicína](#)

Kosmas

EDItEUR (Electronic Data Interchange Europe)

- mezinárodní organizace se sídlem v Londýně - specializace na vývoj a podporu standardů pro nakladatelský průmysl
- jejich nejznámějšími projekty jsou:
 - formát **ONIX** (ONline Information eXchange), který slouží k výměně informací o knihách mezi nakladateli, knihkupci, knihovnami a dalšími knižními profesionály
 - věcné třídění **Thema**, které usnadňuje zpracování a vyhledávání knih podle témat a žánrů
- oba tyto standardy jsou široce používány v knižním průmyslu po celém světě a pomáhají zlepšovat efektivitu a přesnost procesů vydávání, distribuce a prodeje knih

BISG (Book Industry Study Group)

- nezisková organizace se sídlem v USA, která se zaměřuje na podporu a výzkum knižního průmyslu
- spolupracují na vývoji a udržování standardů pro knižní průmysl, jako je např. ONIX
- BISAC (Book Industry Standards and Communications) - standard věcného třídění knih, který se používá v knižním průmyslu zejména v Severní Americe
- i když jsou BISAC a Thema navzájem kompatibilní a lze je vzájemně převádět, každý standard má své specifické vlastnosti a využití v závislosti na konkrétních potřebách trhu

Mezinárodní čísla ISBN, ISMN a ISSN

- v ČR přidělují Národní agentury ISBN a ISMN v NK ČR a Národní agentura ISSN v NTK
- **v ČR přidělovány zdarma**
- v řadě zemí se za identifikátory platí (ISBN: Německo - 1/70€, 1000/400€, USA - 1/125\$, 1000/1500\$)
- přidělování ISBN, ISMN a ISSN se řídí **mezinárodními a národními pravidly, která je nezbytné dodržovat**
- ISBN není možné používat pro papírenské zboží
- ještě před vlastním vydáním/výrobou knihy, či hudebniny je nutné přidělené ISBN/ISMN nahlásit národní agentuře

Spolupráce na vytváření knižních metadat v ČR

- Je možná spolupráce nekomerčního a komerčního sektoru? Tj. mezi NK ČR, SČKN, nakladateli, knihkupci, distributory ...
- Máme společný zájem: **podpora čtení, čtenářství a čtenářské gramotnosti, relevantní statistické údaje . . .**

Kvalitní knižní metadata rychle k dispozici všem aktérům knižního trhu!

Registr českých knih - aktuální stav

- finanční dotace z programu VISK1
- proběhla jednání s nakladateli: Albatros, Dauphin, Euromedia, Grada, Karolinum, Munipress
- proběhla jednání s distributory: Kosmas, Libristo, Luxor
- připravujeme návrh datového modelu pro správu záznamů nakladatelů, pro správu identifikátorů ISBN a ISMN, pro správu titulů
- nutné rozhodnutí, která data budeme migrovat do nového systému, jak hodně bude systém otevřený, jak to bude s hrazením provozu
- nutná standardizace formátů a rozlišení obálek, obsahů apod.

Registr českých knih - aktuální stav

- komunikace s rozhraními - knihovní systém NK ČR, informační systémy nakladatelů a distributorů a knihkupců, ARES, RÚIAN, Živnostenský rejstřík, obalkyknih.cz, knihovní systémy ostatních knihoven
- komunikační formáty: ONIX, MARC21
- možné výstupy: nabídková povinnost, knižní novinky, **statistiky o knižní produkci**
- řada nevyřešených otázek - žádost o přidělení ISSN, databáze vydavatelů - neexistuje, ale z dat ji můžeme vytvořit

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Děkujeme za pozornost.

Lenka Maixnerová, Národní knihovna ČR
lenka.maixnerova@nkp.cz